

EPI-aktuellt

Vol 2
Nr 20
15 maj 2003

Nyhetsbrev från Avdelningen för Epidemiologi, Smittskyddsinstitutet

Redaktör: [Ragnhild Janzon](#), tfn 08-457 23 64
Ansvarig utgivare: [Johan Giesecke](#), tfn 08-457 23 60
Fax: 08-30 06 26
E-post: epi@smi.ki.se
Prenumeration: Via formulär på [SMI:s hemsida](#)

Innehåll

- SARS-kronologi
- SARS i Sverige
- SARS-PM
- 40 år sedan sista smittkoppsutbrottet i Sverige

SARS

SARS-kronologi

Det har nu gått två månader sedan världen fick upp ögonen för den senaste i en lång rad av nya infektionssjukdomar (emerging diseases). Under den mycket korta tid vi känt till sjukdomen SARS (svår akut respiratorisk sjukdom) har oerhört mycket hänt – på alla fronter. Ett helt nytt smittämne, SARS-coronavirus (SARS-CoV), har identifierats och på rekordtid har hela virusgenomet sekvenserats, sjukdomsbilden har beskrivits i detaljerade rapporter, ett globalt övervakningsnätverk med daglig fallrapportering har initierats, sträckande sig ut i de mest avlägsna delarna av Kinas fattiga landsbygd, och slutligen har rader av internationella och nationella smittskyddsåtgärder vidtagits för att begränsa den fortsatta spridningen av denna det 21:a århundradets första riktiga farsot.

Då skeenden internationellt och i Sverige gått så snabbt har det allt oftare uppkommit frågor om när den ena eller andra händelsen egentligen inträffade, inte minst när olika resevarningar och andra åtgärder infördes eller plockades bort. Följande sidor innehåller en SARS-kronologi, som i någon mån är tänkt att kunna svara på dessa frågor samt ge underlag för fortsatta tankar bland kalenderbitande läsare av EPI-aktuellt.

[Karl Ekdahl](#)

SARS-kronologi

Datum Fall (döda)	Händelser i världen	Händelser i Sverige/SMI
16/11 2002 – 17/2 2003	Utbrott av atypisk pneumoni i kinesiska Guangdongprovinsen norr om Hongkong: rapport 14/2 i WER om 305 sjuka och 5 döda. 30% av fallen bland sjukvårdspersonal.	Rapport om utbrottet i EPI-aktuellt 20/2
Ti 11/2	Kinesiska myndigheter rapporterar utbrottet i Guangdong till WHO.	
Ti 21/2 – On 22/2	Kinesisk nefrologiprofessor från Guangdong boende på 9:e våningen, Hotel Metropole i HK, smittar 12 personer, vilka sedan ger upphov till utbrott i HK, Singapore och Toronto.	
On 26/2	Kinesisk-amerikansk affärsman, som bott på Hotel Metropole, läggs in på Franska Sjukhuset i Hanoi (evakueras till Hongkong 3/3)..	
Fr 28/2	Dr Carlo Urbani undersöker patienten på Franska sjukhuset och konstaterar atypisk pneumoni.	
On 7/3	12 sjukvårdsanställda på Franska Sjukhuset insjuknat i atypisk pneumoni. WHO begär assistans via GOARN.	
On 12/3	Rapporter om 23 sjuka bland personalen på Franska sjukhuset i Hanoi, 23 sjuka bland personalen på Prince of Wales Hospital i HK, 3 personer som besökt HK sjuka i Singapore. WHO utfärdar Global Alert samt den första falldefinitionen.	Efter underhandskontakter med WHO och andra förberedelser under veckan åker Jesper Aagesen (CFG) till Hanoi.
Fr 14/3	Rapporter från Toronto om fyra sjuka och två dödsfall i atypiska pneumoni i familj om 10 personer (Hotel Metropole-klustret).	Socialstyrelsen meddelar smittskyddsläkarna att patienter som passar in på falldefinitionen ska vårdas isolerade och att fall ska rapporteras till SMI. Gruppmail från EPI om falldefinition och anmälan till smläk och inf-klin. Svenska media börjar skriva om utbrotten.
Lö 15/3	Fall rapporteras även från Thailand, Filippinerna, Indonesien och Taiwan. Singaporeläkare som skött pneumonipatient insjuknar på väg hem från NY till Singapore. Evakueras med sin familj i Frankfurt. WHO myntar begreppet SARS och utfärdar Emergency Travel Advisory: GH Brundtland: "SARS is now a worldwide health threat". CDC utfärdar Health Alert till sjukhus och kliniker. Hälsokort till flygpassagerare från Asien. Guidelines om provtagning, patientomhändertagande, etc. Avråder från "onödiga" resor till SO-Asien. En 78-årig kines smittar 17 personer under inrikesflygresan.	Utbrottet når media stort. SMI-jouren nedringd av media och senare allmänheten (50-100 tel.samtal). Resenärer från Asien som insjuknar med SARS-liknande symtom uppmanas uppsöka infektionsklinik. Omfattande info på SMI:s hemsida. Pressmeddelande om anmälningar. Extranummer av EPI-aktuellt.
Sö 16/3	Singaporeläkaren i Frankfurt sämre i pneumoni. Svärmoder hög feber (senare konstaterad influensa). WHO listar "affected areas": HK, Guangdong, Singapore, Toronto och Hanoi.	Första patientprovet till SMI. Aftonbladets webbtidning lägger ut fråga: "är du rädd för den dödliga smittan?" (85 000 svar på två dagar). 100-200 samtal från allmänheten till jouren. "Frågor och svar" läggs ut på hemsidan, samt uppmaning att inte blockera jourtelefonen – har viss effekt.

Datum Fall (döda)	Händelser i världen	Händelser i Sverige/SMI
Må 17/3 167 (4)	Rapporter om tät kontakt för smitta, ingen smittspridning utanför sjukhus och en dödlighet på 3–4 %. WHO initierar laboratorienätverk med 11 ledande laboratorier i 9 länder.	Gruppmail och pressmeddelande från SMI med info om falldefinition, fallanmälan, patientomhändertagande samt provtagning och provtransport.
Ti 18/3 219 (4)	Taiwan adderas till WHO:s lista över "affected areas"	SMI initierar aktiv övervakning. Första tre misstänkta svenska fallen. EPI uppmanar till hög patientsekretess. Reviderad "Packa provet rätt" läggs ut på SMI:s hemsida.
On 19/3 264 (9)	Paramyxovirus hittas i EM från patienter i Frankfurt och HK. USA går in i Irak.	Mediaintresset flyttas något från SARS till Irak.
To 20/3 306 (10)	WHO initierar nätverk av kliniker som handlägger SARS-patienter. EU-statement om SARS från Nätverkskommittén.	Ytterligare detaljerad info om provhantering och patientomhändertagande på SMI:s hemsida.
Fr 21/3 350 (10)	Klinisk beskrivning av SARS i MMWR. WHO-team flyger till Guangdong	Socialstyrelsen ger ut Meddelandeblad om Hygienrutiner vid omhändertagande av patient med misstänkt eller konstaterad SARS.
Må 24/3 761 (22)	Första rapporterna om coronavirus i prov från SARS-patienter.	Egen sida för SARS på SMI:s hemsida.
On 26/3 1323 (49)	WHO konstaterar att Guangdongutbrottet orsakats av SARS. Kina medger 480 nya SARS-fall i Guangdong. Global klinisk SARS-konferens.	Svensk resevarning med avrådan att resa till HK, Guangdong och Hanoi. SMI nedringd; 6 personer besvarar samtal på heltid.
To 27/3 1408 (53)	Shanxi adderas till WHO:s lista över "affected areas". WHO rekommenderar hälsoscreening av flygpassagerare som ska lämna "affected areas". Rolling Stones ställer in HK-konsert.	9 personer besvarar samtal på heltid.
Fr 28/3 1485 (53)	Kina går med i WHO:s SARS-nätverk. Första rapporten om Hotel Metropole-utbrottet i MMWR.	Nya rutiner om provtransport på hemsidan. Förtydligande om vem som varnar för resa på hemsidan.
Lö 29/3 1550 (54)	Dr Carlo Urbani som identifierade första SARS-fallet i Hanoi avlider i SARS. Undersökning av SARS-kluster i bostadskomplexet Amoy Garden i HK inleds. Infraröda kameror sätts upp vid gränsovergångarna till HK.	
Sö 30/3 1550 (54)	Svensk/schweizisk affärsman insjuknar i SARS i HK.	
Må 31/3 1622 (58)	Hela byggnad E i Amoy Garden sätts i karantän. Hockey-VM för damer i Peking ställs in.	
Ti 1/4 1804 (62)	Plan från Tokyo till USA med hostande passagerare isoleras på flygplatsen i San José, Ca.	Primers för coronavirus-PCR beställda från Tyskland.
On 2/4 2223 (78)	WHO avråder från onödiga resor till HK och Guangdong Thailand inför 10 dagars karantän för resenärer från drabbade områden. Franskt örlogsfartyg som varit i Singapore vägras angöra Thailand. Kina medger 361 nya SARS-fall i Guangdong.	Affischer om SARS på svenska tullstationer. SMI och AV uppdaterar info om provhantering.

Datum Fall (döda)	Händelser i världen	Händelser i Sverige/SMI
To 3/4 2270 (74)	Kina trappar upp övervakningen och åtgärderna mot SARS.	Hanoi avförs från listan över områden till vilka SMI avråder från onödiga resor. Detaljerad landsinfo läggs ut på hemsidan. Begäran om info från landstngen om vad som händer med pat. Birgitta Darrell på Krisberedskapsmyndigheten uttalar okunnig och osaklig kritik av SMI:s hantering av patientsekretessen.
Fr 4/4 2353 (84)	Rapporter om möjlig smitta via sprucket avloppsrör i Amoy Garden. WHO:s laboratorienätverk publicerar PCR-primers för SARS-coronaviruset. Rapporter om första diagnostiska tester (ELISA, IFA och PCR). President Bush för upp SARS som karantänssjukdom i USA.	Pressmeddelande från SMI om anmälningar och sekretessynpunkter föranledd av BD:s uttalande.
Sö 6/4 2416 (89)	Finsk ILO-delegat avlider i SARS i Peking, indirekt smittad av 78-årig "super-spreader" (se 15 mars) Nytt sjukhuskluster i Singapore med 21 smittade i personalen.	Stephen Martin från EPI åker till Genève för att bistå WHO.
Må 7/4 2601 (98)	Personer i Amoy Garden utsöndrare av coronavirus i faeces. Coronavirus identifierat även från patienter i Guangdong. WHO deklarerar att coronavirus är en "major cause of SARS".	Första sannolika svenska SARS-fallet (omklassificeras senare till misstänkt fall). SMI och Socialstyrelsen skickar ut affischer och flygblad till samtliga svenska tullexpeditioner med information till resenärer om SARS.
On 9/4 2722 (106)	WHO-team från Guangdong lovordar övervakning och bekämpning i denna provins, men uttrycker stark oro för övriga Kina.	
To 10/4 (2781/111)	HK inför 10 dagars karantän för alla hushållskontakter till SARS-patienter. Utredningen av Amoy Garden avslutad; 289 fall, trolig smittväg via faeces och defekta avlopp. EU:s nätverkskommitté rekommenderar medlemsländerna att avråda från resa till Peking.	
Fr 11/4 2890 (116)	WHO börjar tala om "super-spreaders", som gett upphov till stora utbrott i HK, Singapore och Guangdong.	Peking tillkommer på listan över områden till vilka SMI avråder från onödiga resor. Förkortningen SAL byts ut mot SARS även i Sverige.
Lö 12/4 2960 (119)	Peking adderas till WHO:s lista över affected areas. WHO-team inbjuds av Pekings hälsomyndigheter. London och USA (ospecificerat) läggs till i WHO:s lista över "affected areas". Kanadensiska forskare lyckats sekvensera hela SARS-CoV-genomet.	Frågan om ev SARS-smitta via avloppsslam väcks av miljölobbyist.
Må 14/4 3169 (144)	WHO-team vägras tillträde till militärsjukhus där SARS-patienter misstänks vara inlagda.	

Datum Fall (döda)	Händelser i världen	Händelser i Sverige/SMI
Ti 15/4 3235 (154)		SMI skickar ut uppdaterad information (affischer och flygblad) om SARS till tullexpeditionerna.
On 16/4 3293 (159)	WHO annonserar att det nu är säkerställt att SARS orsakas av ett hittills okänt coronavirus, baserat på att de 13 laboratorerna i WHO-nätverket lyckats uppfylla Kochs postulat.	Regeringsbeslut om att SARS fr.o.m. 1/5 ska ingå i smittskyddslagen som samhällsfarlig sjukdom (grupp 1.1).
To 17/4 3389 (165)	SARS rapporteras från 4 avlägsna kinesiska landsortsprovinser. Militärsjukhusen i Peking beslutar börja rapportera fall	AV, SMI och LFV utfärdar information om SARS för flygpersonal som har kontakt med passagerare eller som städar på flygplan och flygplatser.
Fr 18/4 3461 (170)	HK släpper detaljerad rapport om Amoy Gardensutbrottet. 321 personer sannolikt smittade via defekt avloppssystem. Kluster om 31 personer inom religiös sekt i Toronto.	
Må 21/4 3861 (217)	Kina medger ytterligare 339 fall, och Kinas högsta ledning uppmanar att mörkläggningen av SARS ska upphöra. Hälsoministern Zhang Wenkang sparkad.	Detaljerade uppgifter i media om två misstänkta SARS-patienter i Kristianstad.
Ti 22/4 3947 (229)	Singapore stänger stor grönsaksmarknad efter mindre kluster kring denna.	
On 23/4 4288 (251)	WHO avråder från onödiga resor även till Peking, Shanxi och Toronto.	
To 24/4 4439 (263)	Sannolika SARS-fall rapporteras från 21 av Kinas 31 provinser. Grundskolor i Peking stängs. WHO varnar för bristande sensitivitet i nya testen och falsk säkerhet vid negativt resultat.	Toronto och Shanxi tillkommer på listan över områden till vilka SMI avråder från onödiga resor.
Lö 26/4 4836 (293)	WHO-team konstaterar att Shanghai har ett fungerande rapporteringssystem och klarat sig undan från SARS.	
Sö 27/4 4836 (293)	Nästan 3000 fall i Kina. Teatrar, internetkaféer, diskotek stängs, tillstånd att få gifta sig skjuts upp. Taiwan inför 10 dagars karantän för personer från drabbade områden.	
Må 28/4 5050 (321)	Hanoi plockas bort från WHO:s lista över "affected areas" och förklaras vara första landet som lyckats kontrollera ett SARS-utbrott.	
Ti 29/4 5462 (353)	WHO beslutar ta bort resevarning rörande Toronto fr.o.m. 30/4. Första fallrapporterna i Lancet om mildare förlopp hos små barn	
On 30/4 5663 (372)		Toronto avförs från listan över områden till vilka SMI avråder från onödiga resor.
To 1/5 5865 (391)	WHO uppdaterar falldefinition att ta hänsyn till positiva SARS-test. USA och London plockas bort från listan över "affected areas".	SARS blir klassad som samhällsfarlig sjukdom enligt smittskyddslagen.
Fr 2/5 6054 (417)	21 nya fall rapporteras från Inre Mongoliet. WHO förbättrar rapporteringen av "affected areas". Xiaotangshan Hospital i Peking öppnar efter åtta dagars byggtid (7000 byggnadsarbetare) och tar emot de första 156 SARS-patienterna.	

Datum Fall (döda)	Händelser i världen	Händelser i Sverige/SMI
Må 5/5 6583 (461)	Rapporter om hur länge viruset överlever utanför kroppen.	
Ti 6/5 6727 (478)	Hong Kong får WHO-beröm för resoluta och effektiva åtgärder. Finland rapporterar sitt första SARS-fall (senare PCR-konfirmerat) hos en person som återvänt från Toronto 28 april. Extramöte med EU:s hälsoministrar om SARS.	SMI och SoS skickar ut uppdaterad information (affischer och flygblad) om SARS till tullexpeditionerna.
On 7/5 6903 (495)	WHO uppgraderar dödligheten (CFR) till 14–15% (~50% hos personer >65 år) och slår fast att maximala inkubationstiden är 10 dagar.	SoS ger ut föreskrifter och allmänna råd om SARS
To 8/5 7053 (506)	WHO avråder från onödiga resor även till Tianjin, Inre Mongoliet och Taipei. Peking motsätter sig att Taiwan blir får vara observatörer på SARS-konferens som anordnas av WHO i juni.	EPI skickar ut PM om SARS till landets infektionskliniker.
Fr 9/5 7183 (514)		Tianjin, Inre Mongoliet och hela Taiwan tillkommer på listan över områden till vilka SMI avråder från onödiga resor.
Må 12/5 7447 (552)	Kanadas hälsovårdsmyndigheter förnekar att det finländska fallet kan ha smittats i Toronto. Kinas ledare ger SARS högsta politiska prioritet och utnämner maj till en "avgörande månad". 1000 renhållningsarbetare i Kanton ser till att förbud mot att spotta och slänga cigarettfimpar efterlevs.	

[Karl Ekdahl](#)

SARS i Sverige

Det har nu gått cirka två månader sedan det första misstänkta SARS-fallet rapporterades till Smittskyddsinstitutet. Fram till idag har 23 misstänkta fall och 5 sannolika fall rapporterats till SMI. Inget av fallen har varit positivt i laboratoriediagnostik för SARS-Coronavirus. Vi rekommenderar att man på dessa patienter tar ett konvalescentprov tre veckor efter symptomdebut för att se om några antikroppar hunnit utvecklas.

Även om patienterna varit negativa i SARS-CoV går det inte att avfärda fallen med mindre än att man hittar en alternativ diagnos som helt förklarar patientens sjukdom. Det betyder att flera av de rapporterade SARS-patienterna mycket väl kan ha haft någon annan infektion. Särskilt då man vanligen hittar mikrobiologiskt agens endast i cirka hälften av fallen av röntgenverifierade pneumonier.

I tabellen nedan redovisas några enkla uppgifter om de fall vi fått in till Smittskyddsinstitutet. Att Singapore är det land som de flesta fallen exponerats för smitta i förklaras troligen av att det är en viktig internationell flygplats och många besökare stannar där några dagar på väg till/från andra resmål i Asien.

	Misstänkta fall (n=23)		Sannolika fall (n=5)	
	Antal	(%)	Antal	(%)
Ålder (år)				
0-4	0	0	0	0
5-9	2	9	0	0
10-17	2	9	0	0
18-64	16	70	5	100
>65	3	13	0	0
Kön				
Kv	8	35	3	60
M	15	65	2	40
Resmål				
Kina	5	22	2	40
Hongkong	3	13	1	20
Singapore	8	35	1	20
Toronto	2	9	0	0
Taiwan	1	4	1	20
Okänt	4	17	0	0

[Anders Ternhag](#)

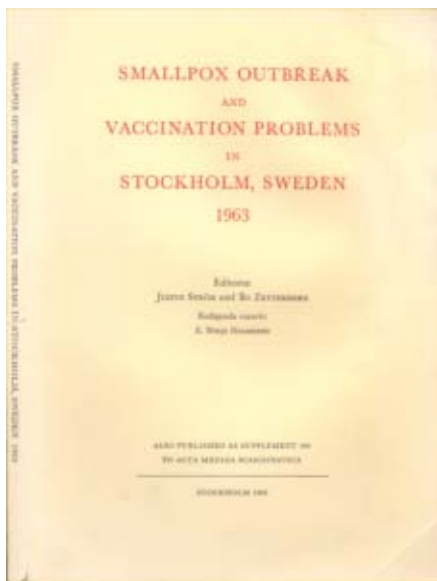
SARS-PM

Avdelningen för epidemiologi, SMI (EPI) har tagit fram ett [PM om SARS](#), som baserar sig på interna PM från några infektionskliniker i landet. Det bör ses som ett första förslag från avdelningen för epidemiologi vid SMI, och syftar till att ge stöd i omhändertagandet av misstänkta SARS-fall – och en viss samstämmighet över landet – tills klarare direktiv kommit från ansvariga myndigheter.

[Johan Giesecke](#)

Notiser

40 år sedan sista smittkoppsutbrottet i Sverige

Händelserna den 11 september 2001 har åter aktualiserat smittkoppor som en sjukdom vi inte längre kan betrakta som endast av historiskt intresse. Det är i vår 40 år sedan Sverige drabbades av det förhoppningsvis sista smittkoppsutbrottet, och det kan vara väl värt att blicka tillbaka på de många erfarenheter som finns samlade från denna tid.

Vi kan därför för den historiskt intresserade läsaren av EPI-aktuellt presentera den väl läsvärda boken **Smallpox outbreak and vaccination problems in Stockholm, Sweden 1963** (red: Justus Ström och Bo Zetterberg) i pdf-format.

- [Hela boken](#) – 174 s (31429 kB)
- [Innehåll och förord](#) – 5 s (362 kB)
- [Kapitel 1, Epidemiology of smallpox in Stockholm 1963](#) – 38 sidor (6109 kB)
- [Kapitel 2, Case histories](#) – 14 s (4808 kB)
- [Kapitel 3, Clinical survey](#) – 14 s (1980 kB)
- [Kapitel 4, Virological investigations](#) – 16 s (2761 kB)
- [Kapitel 5, Vaccination problems](#) – 86 s (15607 kB)

I dessa SARS-tider med hårdbevakning av en epidemi som fortfarande äger rum på andra sidan jordklotet är följande rader från redaktörernas förord tänkvärda:

“ The outbreak, afflicting an urban area with about 1.2 million inhabitants, naturally aroused considerable attention in mass media, yet it was usually presented in a composed and correct manner. There was, of course, some anxiety among the public and a wide-scale voluntary vaccination took place. In fact we judge the general reaction to have been one of confidence and our actions were met with promptitude and cooperativeness from the public.”

[Karl Ekdahl](#)

Länkar till andra smittskyddsnyheter

[CDR Communicable Disease Report \(Storbritannien\)](#)

[EPI-NEWS \(Danmark\)](#)

[Eurosurveillance Weekly](#)

[MMWR](#)

[MSIS-rapport \(Norge\)](#)

[ProMed](#)

[WHO Disease Outbreaks News](#)